

Bestemming Het Trajectum College (vmbo), Utrecht
Reisleider Koos Schadee (56), schoolopleider en 'leraar met lef'

Reisbeschrijving De ervaren schoolopleider zal u laten zien dat 'levenslang' leren de luiken in je hoofd definitief opent en 'levensecht' leren een prachtige basis is om vmbo-leerlingen in de ontwikkelstand te krijgen. "Leren", zegt Koos, "is iets durven veranderen aan jezelf."

Met zijn onderarm schuift hij de stapels papieren een klein stukje opzij voor zijn bekertje koffie. Het gebouw van zijn Trajectum College mag dan strak, licht en gloednieuw zijn, het virus van de *clean desk policy* heeft de werkkamer van Koos Schadee nog niet bereikt. Gelukkig maar. Want de schoolopleider en docent horeca voelt zich volkomen senang in zijn overvolle biotoop. Hem krijgen ze niet meer gek met die eindeloze stroom nakijkwerk, nota's, boekjes, notulen en kattenbelletjes die de twee tafels in zijn kamer aan het zicht onttrekken.

Doeners

Het Utrechtse Trajectum College, een vmbo voor een kleine 500 leerlingen, is een school voor doeners en daarom past dit type onderwijs zo goed bij Schadee. In alle hoeken van het gebouw wordt er gekneed en gekookt, gedekt en geserveerd, gezaagd en gelakt, getekend en gelijmd. 'Ik kan niet goed tegen stilzitten', bekent hij aan het begin van onze ontmoeting. 'Vooral in figuurlijke zin: ik wil vooruit, ik wil elke dag leren. Van mijn leerlingen, van mijn stagiairs, van mijn collega's binnen en buiten deze school. Twee keer dezelfde les geven heb ik altijd verschrikkelijk gevonden.' En zo komt het dat Koos Schadee niet alleen mentor is van een tweede klas en praktijkdocent Horeca in jaar 3, maar ook docent Mens en Natuur in klas 2 en docent Theorie in het laatste jaar. Als schoolopleider van deze academische opleidingsschool heeft hij bovendien

tussen de 10 en 15 stagiairs onder zijn hoede en, oh ja, hij is onlangs benoemd tot penningmeester van de spraakmakende club Leraren met Lef. Schadee houdt, kort gezegd, nogal wat ballen in de lucht en hij zou niet anders willen.

We starten onze schoolreis op de eerste etage van het fonkelnieuwe schoolgebouw waar het zonlicht van alle kanten binnenstroomt. Toen de volgepakte en sombere probleemwijk Overvecht een paar jaar geleden op de schop ging, profiteerde zijn school mee. De zaag ging letterlijk het dak in en beton en stenen maakten plaats voor glaspartijen. 'Je kunt hier niet meer wegduiken', juicht Schadee. 'Dit licht geeft ruimte in je kop: je gaat er helder van denken.' ¹ Met het nieuwe gebouw veranderde ook het onderwijs. Deuren van de lokalen werden vervangen door grote schuifdeuren die verbinding maken met de zogenaamde leerpleinen.

De symbolische transparantie van het gebouw brengt hem vanzelf op het project van de Collegiale Visitatie. Zes Utrechtse vmbo-scholen zijn daar, mede op zijn initiatief, drie jaar geleden mee begonnen. Een delegatie van docenten kijkt bij elkaar in de keuken, observeert lessen en bespreekt aan het einde van de collegiale visitatie de officiële inspectie-items met de directie. 'Het is een prachtige voorbereiding op de echte visitatie maar vooral een voorbeeld van openheid en uitwisseling', zegt Schadee. 'Daar kan ik echt blij van worden.'

REIS

We gaan op weg naar zijn grote trots: de open keuken en het restaurant ②. Zijn ouders zaten allebei in het onderwijs maar Koos wilde maar één ding: kok worden. Op zijn 15e kookte hij al in de schouwburg van Oss en later werd hij instellingskok van een bejaarden-tehuis. 'Zestig maaltijden per dag, met alle variaties en diëten', zegt hij er maar even bij. Toch knaagde voortdurend dat gevoel: er zit meer in. En zo kroop het bloed waar het niet gaan kon: de dyslecticus Schadee ging doorleren en daar is hij nooit meer mee opgehouden. Van de LOM-school tot zelfs een universitaire opleiding Onderwijskunde, al maakte hij die laatste niet af. 'Ik ben de vleesgeworden levenslangleerder', lacht hij. Als we midden in de hectiek van de open keuken staan, gaat de grijns niet meer van zijn gezicht. Horecadocent en oud-stagiaire Niels Kuin (24) ③ is druk in de weer met een tiental leerlingen, ze maken speculaas. 'Hier ben ik echt apetrots op', zegt Schadee. Hij wijst op de professionele keuken en het restaurant dat elke donderdag openstaat voor publiek. 'Dit is wat ik bedoel met levensrecht leren. Onze kinderen hebben beroepsbeelden nodig, ze willen aan de slag en dat kan hier ook.' Niels slaat een arm om zijn voormalige begeleider. 'Voor donderdag hebben we al een tafeltje of vijf in de reservering, Koos. Gaat lekker.' Schadee weet nog heel goed hoe hij zelf als groentje voor de leeuwen werd geworpen op een LTS in Haarlem. 'Dertig leerlingen, een keukentje van niks, een sleutel van een lokaal, een schaar, een pen en een boek: prettige wedstrijd! De begeleiding sloeg echt nergens op, het werd een rampjaar.' Maar hij was ook vastberaden: op deze manier laat Koos Schadee zich niet het onderwijs uitjagen! Nu vindt hij het geweldig om zijn dertig jaar ondervinding in te zetten. 'Leren is: iets durven

veranderen aan jezelf. Ik kwam als ondernemer in het onderwijs, ik was gericht op de prachtigste maaltijd op een bord. Nu kan ik veel beter kijken naar de ontwikkeling van mensen. Leerlingen, studenten en collega's in een ontwikkelstand krijgen, vind ik het mooiste wat er is. Onderwijs is voor mij een contactsport geworden.' Zijn gereedschapskist met werkvormen en didactische trucs is nu rijk gevuld. En elke dag komen er weer nieuwe bij, zegt Schadee enthousiast. Trots toont hij een van de kunstwerken die hij overhield aan een project rond de aardappel: De Pieper van fotograaf Erwin Olaf. ④ 'Het restaurant werd omgebouwd tot een aardappelmuseum. Geïnspireerd op de aardappelleiders van Vincent van Gogh maakten leerlingen hun eigen kunstwerken, maar ook een heerlijk aardappeldiner voor gasten. Een lokale groenteman bracht twintig verschillende soorten aardappels naar school waar minipiramides van werden gebouwd.' Voor Schadee is het aardappelproject een mooi voorbeeld van optimaal leren. 'De leerlingen werden echt geraakt. We brachten de buurt en de kunst in de school, ze konden hun creativiteit inzetten en leerden alles over ons volksvoedsel nummer 1.'

'Onderwijs is een contactsport'

Dienblad

Via het professionele vergadercentrum – 'leerlingen van Hospitality & Food regelen hier alles' – gaan we op weg naar het leerplein van de afdeling Design & Living. De zoete geur van speculaas maakt plaats voor die van hout, lijn en verf. Een tiental zelf ontworpen bijzettafels wacht op een schuurbeurt, bij de zaagmachine staat een enorme archiefkast in wording. Een tweedejaars leerling voorziet zijn houten dienblad vol overgave van een grondlaag. Met een wijds armgebaar benadrukt Koos Schadee de omvang en de pretentie van het praktijklokaal techniek ⑤. 'Dit is de ultieme plek waar je kindgericht kunt werken. Hier halen we ook opdrachten uit de wijk naar binnen. We willen dat de school echt een functie heeft in de wijk Overvecht.' Wat is eigenlijk het verschil tussen een leraar en een Leraar met Lef?, vraag ik hem. Hij lacht. 'Een Leraar met Lef weigert zijn stemming te laten bederven door het eindeloze geneuzel over taaktijd, uurtjes, salaris en pensioen. Hij laat zich ook niet sacherijng maken door de verzuurde sfeer waarin soms over het onderwijs wordt gesproken en geschreven. Leraren met Lef wil een positieve beweging zijn, een podium voor nieuwe ideeën. Onze boodschap aan alle docenten die houden van hun vak is: je staat niet alleen.' 'Hé, meneer,' roept een puber bij de uitgang, 'meneer, kijk eens naar mijn jasje!' Trots wijst hij op zijn keurige colbertje. 'Vandaag lijk ik wel een leraar!' Wat niet is, kan nog komen, maar voorlopig is hij vooral een leerling met lef.

